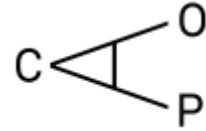


Georganiseerd overleg  
Sector Overleg Defensie (SOD)



CAOP

Inlichtingen: Vanessa Swens  
Postbus 556, 2501 CN Den Haag  
Lange Voorhout 13, 2514 EA Den Haag  
KVK-nummer 41158878

Telefoonnr.: 070- 376 57 57  
E-mailadres: v.swens@caop.nl  
Datum: 27 februari 2023  
0 bijlage(n)  
Ons kenmerk SOD/21.0009.1  
Zaaknummer: G.1.01

Verslag van een vergadering van het SOD op 23 december 2020 van 09.00 tot 11.50 uur  
In de Baljuwzaal van het CAOP te Den Haag

**Deelnemers:**

***Van de zijde van Defensie***

**Locatie CAOP:** P. Reesink (voorzitter), S. Pijpstra, M. Suwout

**MST:** W. Schwab, T. de Kleijn, L. Jansen

***Van de zijde van de centrales***

**Locatie CAOP:** J. Kropf, S. Hop (CCOOP)

**MST:** J. van Hulsen, J. Debie (AC), R. Schilperoort, A. Snels, M. Manschot (ACOP), R. Pulles, T. van Leeuwen (CMHF), J. Schot (CCOOP).

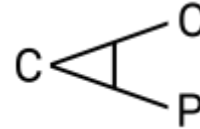
***Van de zijde van BZK:*** C. van Wezel (MST).

***Van de zijde van Financiën:*** R. Fitz Verploegh (MST).

***Van de zijde van het secretariaat:*** R. Dircke, V. Swens (CAOP).

**Agenda:**

1. Opening, mededelingen
2. Stand van zaken Arbeidsvoorwaardenakkoord 2021 (SOD/20.0881, AV/20.00884, SOD/20.0863, AV/20.0809)
3. Rondvraag en sluiting



### **Agendapunt 1. Opening, mededelingen**

De voorzitter opent de vergadering en heet de deelnemers bij het CAOP en via MST welkom.

#### **Mededelingen.**

De voorzitter zal eerst de mededelingen inventariseren alvorens daarop te reageren.

#### **Agendering concept-verslag WG AV 08-12-2020 (ACOP).**

De heer Schilperoord constateert dat het concept-verslag van de werkgroep AV van 08-12-2020 (WG AV/20.0884) niet is geagendeerd, ondanks het verzoek van de centrales.

#### **Organisatie van deze vergadering (AC).**

De heer Van Hulsen geeft aan dat de organisatie van deze vergadering niet de schoonheidsprijs verdient.

#### **Voorzitterschap SOD (CCOOP).**

Het verbaast de heer Kropf dat de staatssecretaris heeft gemeend het voorzitterschap voor de bespreking van dit allerbelangrijkste onderwerp voor het Defensiepersoneel te kunnen overlaten aan de HDP. Dit terwijl de CCOOP heeft aangegeven het passend te vinden als de staatssecretaris als voorzitter van het SOD aanwezig zou zijn. Het begint aldus spreker zo langzamerhand opvallend te worden dat de voorzitter van dit overleg klaarblijkelijk vindt dat het voorzitterschap altijd kan worden overgedragen aan de HDP ongeacht het onderwerp van overleg. Spreker vraagt zich oprecht af wat er voor de staatssecretaris wel belangrijk genoeg is om persoonlijk het SOD voor te zitten. Hij vraagt geen antwoord van deze voorzitter, maar wil dit punt wel markeren.

#### **Agendering concept-verslag WG AV 08-12-2020.**

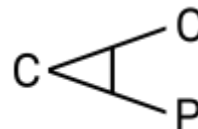
De voorzitter geeft aan gisteren te hebben besloten het AV-verslag niet mee te sturen, omdat daarmee een concept-verslag publiek wordt gemaakt. De kwetsbaarheid zit wat spreker betreft vooral in het feit dat het een concept is en er geen gelegenheid is geweest om fouten te corrigeren. Er zijn allerlei manieren om een concept-verslag heel snel vast te stellen en het feit dat dit concept nu openbaar is gemaakt, was voor hem ook reden om het te laten voor wat het was. Zijn principiële punt is het feit dat het om een concept-verslag gaat.

De heer Schilperoord meent dat de opmerking van de heer Van Hulsen over het proces van het uitschrijven van dit SOD terecht is. Als dit op orde was geweest was er voldoende ruimte geweest om hier het vastgestelde AV-verslag aan de orde te hebben. De centrales hebben om agendering gevraagd zodat niet de hele discussie hoeft te worden herhaald. Spreker vindt de gang van zaken behoorlijk storend.

De voorzitter zegt hier enigszins begrip voor te hebben, maar vindt anderzijds dat er een vastgesteld verslag had moeten worden geagendeerd. Hij voegt hier aan toe geen bezwaar te hebben tegen de openbaarmaking.

De heer Kropf memoreert dat op 31-01-2019 in het SOD een discussie is gevoerd over concept-verslagen en vastgestelde verslagen. De afspraak is gemaakt dat uitsluitend voor het SOD gewerkt wordt met een conceptversie en een vastgestelde versie van het verslag. Voor de overige gremia blijft het bij conceptversies die in een volgende vergadering worden vastgesteld. De verslagen van de werkgroepen worden ook met de aanduiding van concept gepubliceerd op de websites van de centrales. Hetgeen nu gebeurt is aldus spreker een voortzetting van die afspraak.

Bovendien is in de WG AV van 08-12-2020 afgesproken dat het CAOP het conceptverslag in het weekend aan zou leveren om het onderdeel te laten zijn van dit SOD. De centrales hebben vooruitlopend daar op een brief aangeboden zodat het concept-verslag kon worden nagezonden. Als het mogelijk was geweest het verslag eerder aan te bieden was het als bijlage bij deze brief gevoegd. Dat was immers de strekking van de in de WG AV gemaakte afspraak. Op het moment dat het CAOP het concept-verslag heeft aangeboden aan de WG AV stond ook terecht in de aanbiedingsmail dat de vertrouwelijkheid was opgeheven. De voorzitter laat het nu voorkomen alsof door het openbaar maken van het stuk de vertrouwelijkheid er af zou zijn, maar dat is dus niet wat is afgesproken. Voor de heer Van Hulsen is het niet te verenigen dat de voorzitter enerzijds zegt dat het concept-verslag al her en der is gedeeld, maar anderzijds dat hij dit verslag niet toe wil voegen aan de agenda omdat het dan openbaar zou worden. Eigenlijk wil hij de voorzitter gewoon de vraag voorleggen of hij van plan is het verslag aan de agenda toe te voegen, zo niet wil hij schorsen.



De voorzitter geeft aan dat het concept-verslag zoals toegezegd wordt toegevoegd aan de agenda van dit SOD en daarmee openbaar is gemaakt. Spreker licht toe dat er met de afspraak zoals die nu is gemaakt, een concept-verslag rond dwarrelt zonder een check van partijen op fouten en typo's. Er is nu geen gelegenheid meer geweest om op het concept te reageren en het zou wat hem betreft de koninklijke weg zijn om het verslag in een korte ingelaste WG AV vast te stellen.

De heer Schilperoort begrijpt de hele discussie niet. Normaal gesproken wordt het concept-verslag in een volgende vergadering behandeld. Het maakt hem niet uit of er nu een WG AV wordt ingelast, als het verslag maar beschikbaar is voor de bespreking van de stand van zaken Arbeidsvoorwaardenakkoord 2021. De voorzitter kan hiermee instemmen.

De heer Kropf zegt hier niet mee akkoord te gaan omdat hij zich heeft voorbereid op deze vergadering aan de hand van een concept-verslag en niet op een werkgroep AV, waarbij de aantekeningen naast het verslag worden gelegd om te beoordelen of er op- of aanmerkingen zijn. Ook het vaststellen van verslagen wordt door de CCOOP terdege voorbereid. Los van vaststellen, is het sprekers voorkeur dat de voorzitter aangeeft wat kennelijk zijn pijnpunt is, zodat dit vastligt in het verslag van dit SOD. Dat kan dan worden meegenomen bij het vaststellen van het verslag in een volgende WG AV. Wanneer er nu een WG AV wordt geopend om het verslag vast te stellen, komen er ook weer andere op- en aanmerkingen en mededelingen en dergelijk aan de orde.

Er is aldus de voorzitter geen verschil van mening over de afspraak om het concept-verslag van WG AV van 08-12-2020 openbaar te maken, maar zijn punt ziet op het feit dat partijen geen kans hebben gehad om te beoordelen of er storende fouten in zitten voordat het openbaar is. Het maakt spreker niet uit welke procedurele vorm nu wordt gekozen, hoewel het voor hem wel een vreemde figuur is dat er in een SOD wordt gesproken over aanpassingen in een verslag van de WG AV.

De heer Schilperoort geeft aan dat de variant van de heer Kropf wat hem betreft een begaanbaar pad is als de voorzitter nu alsnog het conceptverslag toevoegt aan de agenda.

De heer Kropf memoreert dat in de WG AV is besloten dat de centrales niet meer in dat gremium verder wilden spreken en dat de discussie wordt voortgezet in het SOD. Dat betekende per definitie dat er in dat SOD een niet vastgesteld verslag zou worden besproken en daar is de voorzitter van de WG AV -die daar zit met mandaat-willens en wetens mee akkoord gegaan. Spreker roept de voorzitter op om conform de afspraak het conceptverslag van de WG AV van 08-12-2020 toe te voegen aan de agenda en voor het verslag van dit SOD te markeren welke punten hij bij dat conceptverslag heeft.

De heer Van Leeuwen geeft aan hiermee in te kunnen stemmen en alvast te kunnen melden dat er wat hem betreft geen storende fouten in het conceptverslag zijn geconstateerd.

De heer Van Hulsen constateert dat er wat dit vraagpunt betreft een compromis is bereikt dat wellicht niet optimaal is, maar waarmee hij kan leven. Ook de heer Schilperoort zegt met deze werkwijze in te kunnen stemmen.

De voorzitter voegt het conceptverslag WG AV/20.0884 toe aan de agenda van het SOD van heden en gaat over tot de bespreking, zonder het concept vast te stellen.

#### **Conceptverslag van de WG AV van 08-12-2020.**

(WG AV/20.0884)

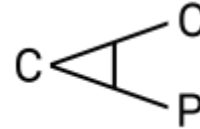
De centrales hebben geen punten die zodanig zijn dat die nu aan de orde moeten komen, echter dat hangt wat de CCOOP betreft wel af van hetgeen de voorzitter gaat inbrengen. Vaststelling van het verslag zal gebeuren in een volgende WG AV.

De voorzitter verwijst naar blz. 6, eerste regel waar het percentage van 0.05% voor de hogere schalen is genoteerd. Dit moet zijn: 1.05%.

De heer Van Leeuwen wil markeren dat in zijn beleving wel is gezegd wat er in de tekst is opgenomen, maar hij kan zich ook voorstellen dat dit niet is bedoeld.

De heer Kropf vraagt zich hoe de discussie was verlopen als daar het percentage van 1.05% was genoemd, nu partijen uit elkaar zijn gegaan omdat er onvoldoende ruimte werd geboden.

De voorzitter wil voor nu wegblijven van de discussie wat er precies wel of niet is gezegd, hij wil vaststellen dat het juiste percentage 1.05 is. Er is nooit sprake geweest van 0.05% en als dat abusievelijk zo is uitgesproken biedt hij zijn excuses daar voor aan. Spreker weet wat de spreektekst was en daar stond 1.05% in. Kennelijk is 0.05% uitgesproken, zonder dat dit door de werkgeversdelegatie is opgepakt. De vraag hoe dit een effect zou kunnen hebben gehad, zal later nog blijken. Het moge echter wel duidelijk zijn dat het foute percentage een bepaalde impact zal hebben die niet door Defensie is beoogd.



De heer Kropf zegt het zorgelijk te vinden dat de werkgeversdelegatie die de besprekingen heeft voorbereid, niet heeft gemerkt dat er een percentage is uitgesproken dat kennelijk niet bedoeld was, De heer Schilperoort herkent het beeld van de heer Van Leeuwen, maar zegt daar eerlijkheidshalve bij dat het ook wel voorkomt dat er percentages worden uitgesproken waarvan het evident is dat die niet de juiste zijn en waar ook niet op wordt aangeslagen. Hij accepteert dat er een verspreking kan voorkomen. Ook de heer Van Hulsen sluit zich aan bij hetgeen de heer Van Leeuwen heeft betoogd en zegt het ook acceptabel te vinden dat het uitgesproken percentage nu wordt gecorrigeerd. Spreker vindt dat er ruimte moet zijn om zaken te corrigeren en elkaar niet te vangen op woorden. Een andere opmerking is aldus spreker dat de discussie ging over varianten op de 1.25%. Dit is een variant daarop en partijen zitten vandaag niet bij elkaar om op de details te gaan zitten, maar omdat is geconstateerd dat het verschil tussen de inzet van Defensie en die van de centrales erg groot is. Ook 1.05% zou dus niet tot een andere conclusie hebben geleid. Wat spreker betreft gaan partijen nu over op de bespreking die is beoogd met het uitschrijven van deze SOD-vergadering.

Voor het overige zijn er geen mededelingen meer en de voorzitter gaat over op agendapunt 2.

#### **Agendapunt 2. Stand van zaken Arbeidsvoorwaardenakkoord 2021**

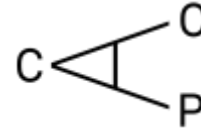
(SOD/20.0881, AV/20.00884, SOD/20.0863, AV/20.0809)

De voorzitter licht toe dat de centrales hebben verzocht om een SOD uit te schrijven omdat zij de conclusie hebben getrokken dat het verschil tussen de geboden en de gevraagde loonruimte te groot is. Daarnaast willen zij met de werkgever van gedachten wisselen over de manier van onderhandelen dan wel overleggen. Spreker stelt de centrales in de gelegenheid om hun brief (SOD/20.0881) toe te lichten.

De heer Schilperoort geeft aan dat het gaat om twee elementen, namelijk de loonruimte (getuige het conceptverslag door de werkgever arbeidsvoorwaardenruimte genoemd) en de wijze van onderhandelen. De centrales hebben moeten concluderen dat de beschikbare loonruimte niet overeenkomt met hetgeen zij denken nodig te hebben om tot een resultaat te komen en dat ook bij lange na niet benadert. Spreker memoreert dat partijen hebben gesproken over een andere wijze van onderhandelen, namelijk dat de volledige ruimte en alle wensen op tafel worden gelegd, waarna het puzzelen begint. De heer Schilperoort zegt prima open en reëel overleg te kunnen voeren met de onderhandelaar van Defensie op grond van het beleidsmatige mandaat aan beide zijden van de tafel, maar dat dit niet geldt voor de financiële ruimte die de Defensieonderhandelaar ter beschikking heeft. Spreker zegt uit de discussie op te maken dat partijen weer terug zijn bij het oude model van het met stapjes op tafel brengen van de volledige ruimte. Uiteindelijk hebben de centrales de conclusie moeten trekken dat er een flink gat zit tussen de beschikbaar gestelde arbeidsvoorwaardenruimte en de ruimte die de centrales nodig achten. Daar kwam ook nog bij de vraag van werknemerszijde of de vrijval van de RVU-boete ook op tafel ligt. Defensie heeft geantwoord dat dit niet het geval was omdat het niet gaat om arbeidsvoorwaardengeld, maar om werkgeverslasten. Voorts heeft spreker een brief van Defensie ontvangen inzake de pensioenpremie waaruit hij opmaakt dat Defensie het werkgeversdeel van de stijgende pensioenpremie uit de arbeidsvoorwaardenruimte haalt (PA/20.0893.1). Aangezien dat niet op de onderhandelingstafel is gebracht, moet spreker concluderen dat dit van te voren is afgeroomd en dat het dan niet vreemd is dat er te weinig ruimte is. De heer Schilperoort kwalificeert dit als shopgedrag, de ene keer zijn het werkgeverslasten en de andere keer is het arbeidsvoorwaardenruimte, net zoals het uitkomt. Spreker meent dat alles wat beschikbaar is op tafel moet liggen en hij heeft niet het beeld dat alles wat Defensie van het Kabinet beschikbaar heeft gekregen voor arbeidsvoorwaarden op de onderhandelingstafel ligt.

De heer Van Hulsen wil zo min mogelijk in herhaling vallen, maar zegt wel van zijn kant op te willen merken dat ergens in het proces de voorzitter WG AV en de centrales elkaar zijn kwijtgeraakt. Hij betreurt dat omdat hij uit de toelichting op de inzetbrief van Defensie heeft begrepen dat er sprake is van een eerste inzet. In dit specifieke geval heeft spreker gemeld dat Defensie concreet is geworden als het gaat om de mutatie die in de brief vaag is gehouden. Uiteindelijk heeft spreker geconcludeerd dat na veel schorsen en onderhandelen zijn inzet uit zou komen op 2.5% aan AV-ruimte. Vervolgens is ergens in het traject het idee ontstaan dat er aan twee kanten sprake zou zijn van minima of maxima en wat spreker betreft is er nog enige ruimte. De vraag is dan of het verschil op één

## Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)



of andere manier is te overbruggen. Spreker vindt het belangrijk om dit nog onder de aandacht te brengen omdat in zijn optiek naarmate de vergadering vorderde partijen steeds verder wegzakten in de eigen stellingen en op een bepaald moment een goed gesprek eigenlijk niet meer mogelijk was. Spreker betreurt dat en wat hem betreft is deze vergadering niet alleen bedoeld om dat nogmaals te accentueren, maar ook om te bepalen of het punt van wegzakken kan worden omgebogen naar een debat in de WG AV (de heer Van Hulsen zou niet het SOD willen gebruiken om in detail over de inzetten te onderhandelen).

De heer Kropf neemt afstand van de woorden van de heer Van Hulsen. Er is weldegelijk in het verslag opgenomen dat er sprake is van een minimum (op blz. 8 bevestigt de heer Van Hulsen de vraag van de voorzitter of zij goed heeft begrepen dat de eis van de centrales minimaal 2.5% is). Dit stond ook in de spreektekst namens de centrales. In die zin zit er een verschil in de tekst die de heer Van Hulsen heeft uitgesproken in de WG AV-vergadering namens de centrales en de woorden die hij nu uitspreekt. In de brief van de centrales (SOD/20.0881) staat opgenomen dat het verschil tussen de AV-ruimte die de onderhandelaar van Defensie kennelijk beschikbaar heeft en datgene wat volgens SCODef beschikbaar dient te zijn, dusdanig groot is dat de centrales het noodzakelijk achten om hier met de voorzitter SOD als mandaatgever over te spreken in het SOD. Dat is aldus de heer Kropf de crux, het gaat om de vraag of de voorzitter de ruimte heeft om verder te praten. Spreker voegt hieraan toe dat partijen zich nog steeds bevinden op het punt van *too little too late*.

Hij verwijst naar de passage in het verslag waar de voorzitter WG AV spreekt over de loonruimte die het Kabinet beschikbaar stelt en de weerslag op de extra middelen die zijn benodigd om een aantal sectoren in de lucht te houden als investering in de Nederlandse economie. Dat wekt sprekers verbazing omdat de SCODef in een eerder akkoord met de werkgever een afspraak hadden dat er per 01-07-2020 een nieuw loongebouw zou komen, hetgeen inhoudt dat daar al dekking voor moet zijn. Afgesproken is dat niemand er op achteruit zal gaan en dat betekent dat elke wijziging in principe geld kost. Buiten de referentieruimte waarnaar verwezen wordt is er extra ruimte voor specifiek de sector Defensie.

De heer Kropf herkent hetgeen de heer Schilperoort naar voren bracht over de pensioenpremiestijging en stelt dat het ruimte genereert als kan worden geconstateerd dat de stijging pensioenpremie voor militairen 0.4%-punt is en voor de overige sectoren 1%-punt, of het van tevoren wordt afgeroomd of achteraf. Spreker verwacht van de werkgever te vernemen hoeveel ruimte Defensie heeft om op korte termijn te komen tot hernieuwd overleg over een bod waaruit waardering voor de inzet van zowel militairen als burgers blijkt, zoals ook in de inzetbrief van Defensie is verwoord. De heer Kropf kan de werkgever één ding meegeven en dat is dat uit de huidige inzetbrief geen waardering wordt begrepen en dat zal niet significant worden gewijzigd door een verschuiving van 0.05% naar 1.05%. Spreker verwacht van de voorzitter in zijn rol als mandaatgever dat hij verklaart de boodschap begrepen te hebben en op korte termijn te kunnen komen met een bod waaruit respect en waardering voor de inzet van het Defensiepersoneel spreekt.

De heer Pullens is het eens met de heer Schilperoort als het gaat over de wijze waarop de onderhandelingen worden gevoerd. Er is inderdaad afgesproken dat er op tafel wordt gelegd wat er beschikbaar is om daarna te kijken hoe partijen tot een voor ieder acceptabele verdeling kunnen komen. Spreker betreurt het dat dit niet op die wijze is gebeurd en hij meent dat het op dit moment met name voor het personeel van belang is om te kijken of en zo ja waar de ruimte zit zodat partijen verder kunnen praten. Mocht blijken dat er geen enkele ruimte meer is, dan zullen de centrales zich op andere stappen moeten gaan beraden. Het belangrijkste doel van dit SOD is evenwel om te bezien of er nog ruimte is om voortgang te gaan maken.

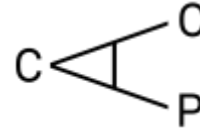
De voorzitter verzoekt om een pauze/schorsing om zich te beraden op de vragen van de centrales.

**\* SCHORSING DEFENSIE 9.40 - 10.00 uur \***

De voorzitter heropent de vergadering en begint met hetgeen de heer Van Hulsen heeft gezegd. Ook hij betreurt de snelle escalatie naar het SOD en stelt dat dit wellicht te maken heeft met het feit dat partijen elkaar onderweg enigszins zijn kwijt geraakt. Spreker constateert dat het verschil tussen gevraagde en geboden loonruimte inderdaad heel groot is, maar zegt nu toe dat Defensie niet het maximale bod heeft neergelegd. Wat hem betreft is er voldoende ruimte om met elkaar verder te spreken.

Door meerdere sprekers is de wijze van overleggen aan de orde gesteld en de voorzitter zegt hierover het volgende. Zijn afdrank van de intenties die in dat kader zijn uitgesproken is dat er een onderhandelingsproces

## Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)



wordt gestart waarbij aan de voorkant niet meteen alles op tafel wordt gelegd. Dat betekent niet dat onderhandelingen terug moeten naar het model waarbij er steeds een beetje bijkomt naarmate de grimmigheid in de onderhandelingen toeneemt. Wat spreker betreft moet het de intentie zijn dat eerst het inhoudelijk gesprek over de wensen aan wordt gegaan en daarna pas wordt bezien in hoeverre die passen binnen de beschikbare ruimte (de puzzel leggen). Dan kan het nog steeds zo zijn dat partijen er op arbeidsvoorwaardenruimte niet uit komen, maar dat is wat hem betreft een situatie van *agree to disagree* en zullen partijen een ander gesprek hebben. Die fase van het leggen van de puzzel is in zijn optiek nog niet aan de orde geweest en het is op één of andere manier niet gelukt om dat in de WG AV aan elkaar duidelijk te maken. De voorzitter meent dat die fase eerst moet worden doorlopen omdat dan pas de conclusie kan worden getrokken of partijen er uit zullen komen of niet. Spreker is het eens met de heer Van Hulsen dat in het verslag niet tot uiting komt dat er een minimum-maximum-discussie heeft plaatsgevonden, maar in de brief van de centrales wordt wel gesteld dat voor hen het minimum bod 2.5% moet zijn. De voorzitter wil in ieder geval de helderheid geven dat hij geen 2.5% loonruimte heeft. Hij wil graag vernemen of dit percentage voor de centrales het minimum is. Ten aanzien van de opmerkingen in het kader van de RVU-boete en pensioenpremie als onderdeel van de referentieruimte stelt spreker dat deze opmerkingen reeds gemaakt zijn in de WG AV en hij het bij die constatering wil laten.

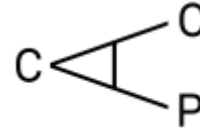
Voor de heer Schilperoort is inmiddels het belangrijkste punt geworden dat de centrales een totaal ander beeld hebben overgehouden van de afspraak over de wijze waarop sociale partners het overleg zouden gaan voeren. Hij moet eerlijk zeggen dat hij nu het gevoel heeft dat hij zijn tijd heeft zitten verspillen. Partijen hebben wel degelijk de intentie uitgesproken dat zij zouden gaan onderhandelen op basis van de beleidsmatige kant, dat is namelijk de enige manier waarop de onderhandelaar Defensie in de WG AV een open en reëel overleg kan voeren. Ook is vastgesteld dat partijen elke keer ergens in het traject vastlopen op het financiële mandaat. Daarom hebben partijen afgesproken aan de voorkant helder te maken wat de beschikbare financiële ruimte is en niet de kaarten tegen de borst te houden, zodat op basis daarvan kan worden besloten of zij met elkaar in gesprek gaan. Dat is ook de reden waarom de centrales zo snel hebben geëscaleerd naar het SOD, namelijk om te voorkomen dat partijen elkaar maandenlang bezig gaan houden om aan het eind te constateren dat er onvoldoende financiële ruimte is. Spreker herhaalt dat de ruimte aan het begin helder moet zijn, zodat partijen in open en reëel overleg kunnen gaan onderhandelen over de besteding van die ruimte over de elementen die de centrales en de werkgever in het akkoord willen betrekken. De centrales zijn van mening dat er minimaal 2.5% arbeidsvoorwaardenruimte nodig is om tot een resultaat te kunnen komen dat ook nog moet worden geaccordeerd door de achterban. Ten aanzien van de RVU-boete en de pensioenpremie zegt spreker het volgende. De werkgever is duidelijk geweest in zijn standpunt dat hij de vrijval RVU-boete niet op tafel wil leggen, maar hij heeft in de WG AV niets gezegd over de pensioenpremie. De pensioenpremie militairen stijgt met 0.04%, waarvan de werkgever 0.03% betaalt en de werknemers 0.01%. Uit hetgeen spreker verneemt vanuit de WG PA trekt hij de conclusie dat Defensie de 0.03% uit de arbeidsvoorwaardenruimte wil halen. Dat zou betekenen dat werknemers in tegenstelling tot de 70%-30%-afspraken, de volle 100% stijging gaan betalen. De heer Schilperoort meent dat de werkgever veel meer ruimte zou moeten hebben. Er hoort open en reëel overleg plaats te vinden waarbij er zicht is op de volledige beschikbare ruimte en waarin wordt onderhandeld over de verdeling daarvan over de verschillende elementen die door werkgever en werknemers worden ingebracht. Er is ook nog ruimte vanuit eerdere arbeidsvoorwaardenonderhandelingen die nog niet is ingevuld en er is geld dat moet worden herverdeeld. Zoals spreker al in de WG AV heeft geïndiceerd bevat de inzet van de werkgever elementen die niet over nieuw geld gaan, maar over reeds beschikbaar geld dat wellicht anders belegd gaat worden. Spreker concludeert dat hij nog steeds geen helder beeld heeft over de wijze waarop partijen verder met elkaar in gesprek moeten gaan, anders dan praten en aan het eind concluderen dat er onvoldoende ruimte is.

De heer Van Hulsen spreekt de vrees uit dat de ruimte die de werkgever heeft bovenop de genoemde 1.25% anders is dan hij verwacht. Het AC is aldus spreker bereid om iets af te doen van de 2.5%, want dat gaat over geld en er moet ook nog gesproken worden over andere elementen. Desondanks denkt spreker dat partijen elkaar in de verste verte niet gaan benaderen.

De heer Kropf zegt het beeld van de heer Schilperoort te delen. Als uiteindelijk bekend is wat de ruimte is, kunnen partijen samen draaien aan de knoppen binnen die ruimte. Dat is ook sprekers beeld van de wijze waarop open en reëel overleg is geïndiceerd in zoals hij formuleert, de samen opgelijnde intenties.



## Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)



Ten aanzien van de uitspraak van de heer Van Hulsen over de bereidheid iets af te doen van de 2.5% markeert spreker dat er voor hem verschil zit tussen loonruimte en arbeidsvoorwaardenruimte. Spreker nuanceert dat het niet gaat om 2.5% loonruimte, maar om AV-ruimte waarmee arbeidsvoorwaardelijke afspraken kunnen worden gemaakt.

Voordat de heer Kropf reageert op hetgeen de voorzitter heeft gezegd, wil hij een punt adresseren dat door de vorige sprekers nog niet is genoemd. Defensie wil graag een beleidsarm akkoord en maakt vaak de vergelijking met andere sectoren. In dat licht zou het voor de CCOOP een prima optie zijn om eindelijk de stap te maken naar een reële zesendertigjarige werkweek. Als Defensie een uitstraling wil hebben naar de rest van Nederland roept spreker op om die dan ook een keer consequent door te voeren.

Ten aanzien van de woorden van de voorzitter zegt de heer Kropf het volgende. Hij is het niet eens met de observatie van de voorzitter dat de centrales te snel naar het SOD zijn gegaan. De centrales handelen niet anders dan anders in een regulier arbeidsvoorwaarden onderhandelingstraject, namelijk dat zij zo'n één á twee weken voor het aflopen van het vigerende arbeidsvoorwaardenakkoord escaleren naar het SOD als zij voorzien dat partijen er niet uit kunnen komen. Het feit dat de werkgever acht maanden te laat is begonnen aan de onderhandelingen moet in dat verhaal niet mee worden geteld. Na verschillende pogingen om het traject eerder op te starten, is de CCOOP op 29-10-2020 met een inzetbrief gekomen, de overige centrales hebben een inzetbrief op 13-11-2020 aangeboden en de werkgever komt pas op 04-12-2020 met zijn inzet, die dan op 08-12-2020 in de WG AV kan worden besproken. Dat betekent dat de periode van twee weken voor het aflopen van het huidige akkoord, met medeneming van de feestdagen op dat moment is aangebroken. De werkgever moet niet raar opkijken dat de centrales constateren dat partijen er niet uit gaan komen in die twee resterende weken en dus naar het SOD gaan. Zelfs een onderhandelingsresultaat was op dat moment niet meer reëel te noemen. Spreker blijft dan nog weg van het feit dat er nog vier tot zes weken nodig zijn voor achterbanraadpleging.

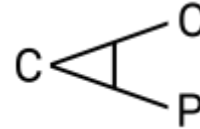
De voorzitter heeft aangegeven dat hij nog ruimte heeft om te bewegen, maar niet naar de door de centrales gewenste 2.5%. De heer Kropf wenst van de werkgever te vernemen -al dan niet in een vertrouwelijk deel van deze vergadering- hoeveel beleidsmatige en financiële ruimte hij nog heeft. Spreker wil dit weten omdat hij het idee heeft dat de centrales weer aan het lijntje worden gehouden. De heer Schilperoort gaf het reeds aan, maar ook de heer Kropf heeft de indruk dat de kaarten tegen de borst worden gehouden. Als de voorzitter meent dat de centrales te snel naar het SOD zijn gegaan, was dat het moment geweest om transparantie te verschaffen ten aanzien van de beschikbare ruimte. De werkgever zal iets meer moeten laten zien dan 'nog wat ruimte' om de centrales het comfort te geven om verder te gaan. Spreker benadrukt dat transparantie hoort bij open en reëel overleg.

Namens de CMHF geeft de heer Van Leeuwen aan te willen beginnen met het proces. Spreker is nog niet eerder betrokken geweest bij onderhandelingen, alleen bij gesprekken over de vraag hoe partijen met elkaar omgaan in het komende onderhandelingstraject. De heer Van Leeuwen zegt er begrip voor te hebben dat Defensie niet alles meteen op tafel wil leggen en hij kan zich ook niet voorstellen dat de werkgever onderhandelt met de intentie om zoveel mogelijk in de zak te houden. Volgens spreker is er geen persoonlijk belang voor de HDP, dan wel voor de werkgever in brede zin, om een deel van de geboden AV-ruimte achter te houden. De volledige ruimte moet toekomen aan het Defensiepersoneel en het is aan sociale partners om uit te onderhandelen hoe de ruimte wordt besteed. Echter, gezien de beschikbare tijd voor het aflopen van het huidige akkoord, sluit de heer Van Leeuwen zich aan bij hetgeen de heer Kropf zegt. Het kan in sprekers optiek geen verrassing zijn dat de centrales naar het SOD escaleren. In de WG AV is diverse keren gehint op meer ruimte, maar die is nooit gematerialiseerd en in de WG AV van 08-12-2020 hebben de centrales geconstateerd dat de werkgever nog niet op de helft komt van de door hen gewenste ruimte van 2.5%. Als de werkgever het vooruitblik had om steeds kleine stapjes te maken, had hij niet pas in december moeten beginnen. Het was voor spreker duidelijk dat voor de centrales alleen nog de gang naar het SOD openstond om meer duidelijkheid te krijgen.

Ten aanzien van de inhoud stelt de heer Van Leeuwen dat door de centrales niet voor niets een ruimte van 2.5% wordt gevraagd. Zij willen namelijk dat iedereen er in 2021 op z'n minst een beetje op vooruit gaat. Zoals eerder naar voren gebracht gaat het zowel om arbeidsvoorwaardenruimte als om loonruimte. Spreker heeft er nog geen vertrouwen in dat partijen dichterbij elkaar kunnen komen nu de voorzitter al bij voorbaat zegt niet met een bod van 2.5% te komen.

De CMHF sluit zich aan bij het voorstel van de CCOOP om nu de ruimte op tafel te leggen, desnoods vertrouwelijk, zodat de centrales kunnen bepalen of het zinvol is om verder te praten.

## Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)



De voorzitter dankt de centrales voor hun inbreng en zal een aantal punten adresseren en verduidelijken. Ten aanzien van de intenties die partijen in een ander gremium hebben uitgesproken over de wijze waarop het overleg moet worden gevoerd, zegt spreker dat partijen intenties wel vaker anders interpreteren. Zij hebben uitgesproken dat de tot nog toe gebruikelijke manier van onderhandelen, waarbij er steeds kleine stapjes worden gezet, niet de wijze is waarop partijen in de toekomst met elkaar willen omgaan. Spreker is het hiermee eens, maar dat betekent voor hem niet dat van te voren alles ineens op tafel wordt gelegd. De intentie is wel dat de gesprekken in de WG AV worden gevoerd en dat partijen zo snel mogelijk komen tot een gesprek op de inhoud waarbij vanzelf transparant wordt wat de werkgever beschikbaar heeft en wat de centrales minimaal eisen. Kijkend naar de verslagen constateert spreker dat er een startvergadering is geweest, dat er op allerlei dekken informeel is gesproken, maar dat het inhoudelijke gesprek formeel eigenlijk nog niet is gevoerd en het gesprek over de loonruimte laat op gang kwam. Omdat er nog niet op de inhoud is gesproken, is er ruimte om beleidsmatig te schuiven. De oproepen die spreker hoort raken aan de discussie die zou moeten worden gevoerd in de WG AV, waar ook wordt afgestemd in hoeverre er sprake moet zijn van beleidsarm of beleidsrijk. Spreker benadrukt dat de centrales vandaag van hem niet zullen vernemen wat zijn ruimte is, ook niet informeel, omdat ook dat thuishoort in de WG AV.

De voorzitter meent dat ook de intentie is uitgesproken om niet meteen te escaleren naar het SOD als er eigenlijk geen echte reden voor is. Eenmaal in het SOD beland moeten partijen controleren of de juiste stappen zijn gezet. Spreker moet constateren dat dit in dit geval niet zo is, los van de vraag hoe dit komt. In de WG AV zijn wat hem betreft niet de stappen gezet om van elkaar te weten hoe het met de inhoud en de verhouding loonruimte en beleid zit en aan welke knoppen er kan worden gedraaid. Dat gesprek is niet gevoerd en dat betekent dat partijen ook niet tot een finale afweging komen over de ruimte die beschikbaar is. Uiteindelijk moet er een discussie worden gevoerd over de vraag wat wel of niet acceptabel is en daarna komt pas het moment van *agree to disagree*. Dat moment hebben partijen in sprekers optiek nog niet genaderd.

Ten aanzien van de pensioenpremie markeert de voorzitter dat deze discussie onderdeel uitmaakt van de referentieruimte die wordt vastgesteld.

Over de ruimte die de werkgever heeft stelt spreker nogmaals dat hij niet in de formele vergadering gaat aangeven wat die ruimte is. Wat hem betreft kunnen partijen van gedachten wisselen over de wijze waarop het proces wordt vormgegeven, maar spreker vindt dat ook dit in de WG AV thuishoort.

Spreker erkent dat partijen eerder had moeten beginnen met de onderhandelingen, maar meent dat dit eigenlijk altijd het geval is als de inzetten een beleidsarm karakter hebben. Ook de discussie rond de loonruimte kwam pas laat op tafel en wat hem betreft hebben partijen in de WG AV ook de kans gemist om de puzzel te leggen.

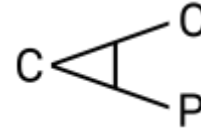
De heer Schilperoort markeert dat wat hem betreft kan worden vastgesteld dat partijen *agree to disagree*, omdat hij het helemaal niet eens is met het verhaal van de voorzitter. Niet als het gaat over het proces, niet als het gaat over de inhoud en al helemaal niet over de afgesproken intenties. De voorzitter laat het voorkomen dat partijen elkaar voor het eerst spraken toen de inzetbrief van Defensie ter tafel lag. Dat is aldus de heer Schilperoort niet het geval. Een aantal weken daarvoor hebben partijen ook met elkaar gesproken en toen was er ook ruimte om te spreken over de loonruimte maar dat wilde de werkgever niet omdat er geen mandaat van het Kabinet was. De heer Schilperoort benadrukt dat Defensie de werkgever is in staat kan worden geacht binnen de Defensiebegroting de ruimte beschikbaar te maken om met de centrales over arbeidsvoorwaarden te praten. Spreker zegt er moeite mee te hebben dat de werkgever de 30%-70%-afspraken inzake de pensioenpremiestijging naast zich neerlegt en die kosten ten laste brengt van het arbeidsvoorwaardenbudget. De heer Schilperoort concludeert allerlei zaken van de voorzitter te horen waar hij een heel ander beeld bij heeft en waarover veel eerder had kunnen worden gesproken. Spreker kondigt aan dat de centrales na de bijdrage van AC, CCOOP en CMHF zullen schorsen voor intern beraad.

De heer Van Hulsen heeft een gevoel van *deja vu*. Een paar jaar terug zaten partijen in eenzelfde soort situatie waarbij de werkgever de centrales vroeg vertrouwen te hebben in het feit dat er nog iets substantieels kon worden toegevoegd aan de ruimte die toen ter tafel lag. Net als destijds wilde de werkgever niets melden over de omvang van die extra ruimte.

Ten aanzien van het proces heeft spreker het gevoel dat de voorzitter nu iets doet wat in de WG AV niet mogelijk was. De centrales hebben in de WG AV geconstateerd dat het verschil tussen de geboden en de gevraagde ruimte te groot is en zij daarom terug moeten naar degene die daarover gaat ic. de voorzitter SOD. Daarbij hebben de centrales aangegeven de bereidheid te hebben om in de WG AV met de Defensievertegenwoordiging over allerlei



## Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)



andere punten te spreken. De voorzitter van de WG AV heeft daarop gesteld dat niet te willen doen omdat zij alles bij elkaar wil houden. De heer Van Hulsen informeert of het nu wel tot de mogelijkheden behoort om separaat van de ruimte over andere punten te spreken zoals SBK, levensfasebewust personeelsbeleid of duurzame inzetbaarheid. Spreker voegt hier aan toe daar in de WG AV zelfs op te hebben aangedrongen, maar dat de werkgeversvertegenwoordiging alleen over een totaalpakket wilde spreken.

De heer Kropf zegt dat hij bij de mededelingen zijn verbazing erover heeft uitgesproken dat de staatssecretaris hier niet zat om voor te zitten maar nu begrijpt hij waarom. De voorzitter gaf namelijk aan dat zijn mandaatgever de ministerraad is dus toen had spreker natuurlijk moeten vragen waarom de minister-president er niet zat. Dat vindt spreker wel een dingetje want de voorzitter is werkgever in de sector Defensie. En als de ministerraad zegt referentieruimte te hebben – en zijn collega's hebben ook al wat aangegeven – dan moet de voorzitter het maar zoeken in de andere dingen die er zijn. Zoals bijvoorbeeld het aanmaken van allemaal projectgeneraals, het inrichten van projectorganisaties, het betalen aan mensen van een ander salaris betaald dan waar ze formeel recht op hebben. Dat doet de voorzitter blijkbaar ook binnen zijn begroting en spreker neemt aan dat deze daarvoor niet naar de ministerraad gaat; dat vindt spreker een zorgwekkend iets.'

De voorzitter benoemt het feit dat de centrales naar het SOD gaan, maar blijkbaar heeft de voorzitter ook daar een ander beeld over dan de centrales. Een werkgroep is ter voorbereiding op een formeel overleg en als die voorbereiding al kansloos lijkt te zijn, is dat voor spreker op zich al een reden om naar het SOD te gaan. De centrales hebben de intentie uitgesproken om te proberen gezamenlijk op te treden als SCO en ten aanzien van dit besluit waren zij unaniem en hebben in hun brief (SOD/20.0881) onderbouwd waarom werd geëscaleerd. Als laatste maar wel meest cruciale punt wijst spreker op het feit dat hij de voorzitter heeft gevraagd om de centrales al dan niet vertrouwelijk te informeren over de ruimte die hij heeft. De voorzitter heeft daarop gezegd dat hij dat in deze vergadering niet bekend ging stellen, maar dat is voor spreker iets heel anders. Hij herkent de opmerkingen van de heer Van Hulsen als het gaat om het verleden (ritueel dansen, bewegen etc.) en dat hoeft voor hem ook niet. Wel verwacht spreker dat de voorzitter vertrouwelijk meldt of hij voldoende comfort kan geven of niet. Als de werkgever die kans laat liggen is dat ook een antwoord, want dan kan de heer Kropf niet anders concluderen dan dat er niet veel meer dan 1.25% zal zijn. Het verloop van het proces tot nu toe in het SOD, maar ook in de WG AV, geeft hem geen vertrouwen dat het wel goed komt, anders zaten partijen hier nu niet.

De heer Van Leeuwen constateert dat de werkgever evenals in de WG AV nu ook in het SOD zegt dat er wel wat ruimte is, dat hij niet wil zeggen hoeveel, dat partijen verder moeten gaan in de WG AV en vertrouwen moeten hebben. Het enige verschil is dat nu onomwonden wordt gezegd dat de werkgever niet tegemoet zal komen aan de gevraagde 2.5%. De heer Van Leeuwen markeert dat hij alleen vertrouwen kan hebben als hij weet wat de beschikbare ruimte daadwerkelijk is en bekend is hoeveel het percentage van de werkgever afwijkt van de 2.5% van de centrales. Nogmaals roept spreker de werkgever op om die zekerheid te geven, al dan niet vertrouwelijk.

Op verzoek van de centrales schorst de voorzitter de vergadering.

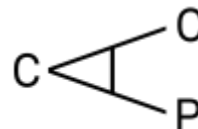
**\* SCHORSING SCO 10.35 – 11.35 \***

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan de centrales.

De heer Schilperoord markeert dat de centrales uitgebreid hebben stilgestaan bij alles wat er is gewisseld en de boodschap dat de werkgever nog ruimte heeft, maar dat dit zeker niet voldoende is om een akkoord uit te kunnen onderhandelen. De centrales zijn tot de conclusie gekomen dat het niet zinvol is om verder in gesprek te gaan en zij vinden dat de werkgever terug moet naar het Kabinet, dan wel dat hij in zijn eigen begroting moet zoeken naar ruimte. De centrales zullen zich in de tussentijd beraden op acties en voorlopig alle formele overleggen opschorten totdat de voorzitter terugkomt met een beter verhaal. Vooralsnog zullen de io-Reo's wel doorgang vinden, maar het is niet uitgesloten dat ook die zullen worden opgeschort als het te lang duurt voordat de werkgever terugkomt met een bod dat respect en waardering voor het Defensiepersoneel uitstraalt.

De voorzitter begrijpt dat:

## Georganiseerd overleg Sector Overleg Defensie (SOD)



- 1) de centrales vinden dat het verschil tussen hetgeen is geboden en hetgeen is gewenst te groot is;
- 2) dit feit onvoldoende draagvlak levert om het gesprek voort te zetten;
- 3) daarmee alle overleggen met uitzondering van de io-Reo's worden opgeschort.

Spreker stelt voorop dat hij dit betreurt. Hij heeft opgeroepen tot het voortzetten van het gesprek in de WG AV omdat hij heeft geconstateerd dat het inhoudelijke gesprek daar niet heeft plaatsgevonden en omdat hij in de inzetten van de centrales en die van Defensie weldegelijk ruimte ziet om iets voor het Defensiepersoneel te kunnen betekenen. De centrales maken zelf deze overweging en hij neemt dat voor nu voor kennisgeving aan. De heer Schilperoort stelt vast dat de centrales er onvoldoende vertrouwen in hebben dat het tot iets gaan leiden. De werkgever heeft echt onvoldoende ruimte geboden en de boodschap is dat hij maar meer moet gaan halen.

De voorzitter schorst de vergadering voor intern beraad.

### \* SCHORSING DEFENSIE 11.38-11.40 uur \*

Na heropening stelt de voorzitter dat hij niet zoveel meer heeft toe te voegen, maar nog wel twee punten wil maken.

- 1) Hij betreurt het besluit, maar het blijft het besluit van de centrales.
- 2) Spreker wil de oproep doen om uitsluitend het overleg op te schorten dat ziet op de arbeidsvoorwaarden (SOD en WG AV) omdat er anders op andere tafels ook relevante onderwerpen blijven liggen, hetgeen voor het Defensiepersoneel nadelig is, zoals bijvoorbeeld het onderwerp pensioencompensatie.

De centrales hebben daar aldus de heer Schilperoort uiteraard bij stilgestaan, maar de werkgever voelt kennelijk onvoldoende urgentie om iets te doen waar respect en waardering voor het personeel uit spreekt. De centrales vinden het uitermate spijtig dat deze stap noodzakelijk is, maar de werkgever zal meer ruimte moeten bieden. De werkgever krijgt geld van het Kabinet, heeft zevenenhalf miljard op de begroting staan en moet in staat zijn om ruimte in die begroting te vinden om tot een fatsoenlijk resultaat te komen. De centrales roepen de werkgever op om snel aan de slag te gaan en binnen twee weken terug te komen met voldoende ruimte.

De voorzitter markeert de termijn van twee weken nog niet te hebben gehoord, waarop de heer Schilperoort zegt te reageren op hetgeen de voorzitter heeft gezegd. De werkgever heeft zelf in de hand hoe lang het duurt, als de ruimte er is gaan partijen gewoon weer verder. Daarom worden de io-Reo's nog niet opgeschort, maar als het erg lang gaat duren, sluiten de centrales niet uit dat het ook noodzakelijk is om die op te schorten.

De voorzitter acht dit duidelijk en constateert dat partijen aan het eind van deze vergadering zijn gekomen.

### Agendapunt 3. Rondvraag en sluiting

#### Verlenging SBK (CCOOP).

Gezien de patstelling van vandaag vraagt de heer Kropf aan de werkgever om het SBK te verlengen omdat dit ook afloopt per 01-01-2021. Het kan niet de bedoeling zijn dat mensen tussen wal en schip gaan vallen, omdat er geen sociaal vangnet is. De voorzitter zegt dit toe.

#### Communicatie.

Desgevraagd door de voorzitter stelt de heer Schilperoort dat het lastig zal zijn om tot een gezamenlijke communicatie van werkgever en centrales te komen. De centrales zullen wel gezamenlijk communiceren. Afsproken wordt niet eerder te communiceren dan 24-12-2020 om 10.00 uur.

Onlangs de uitkomst van deze vergadering wensen partijen elkaar prettige dagen waarna de voorzitter de vergadering sluit om 11.46 uur.